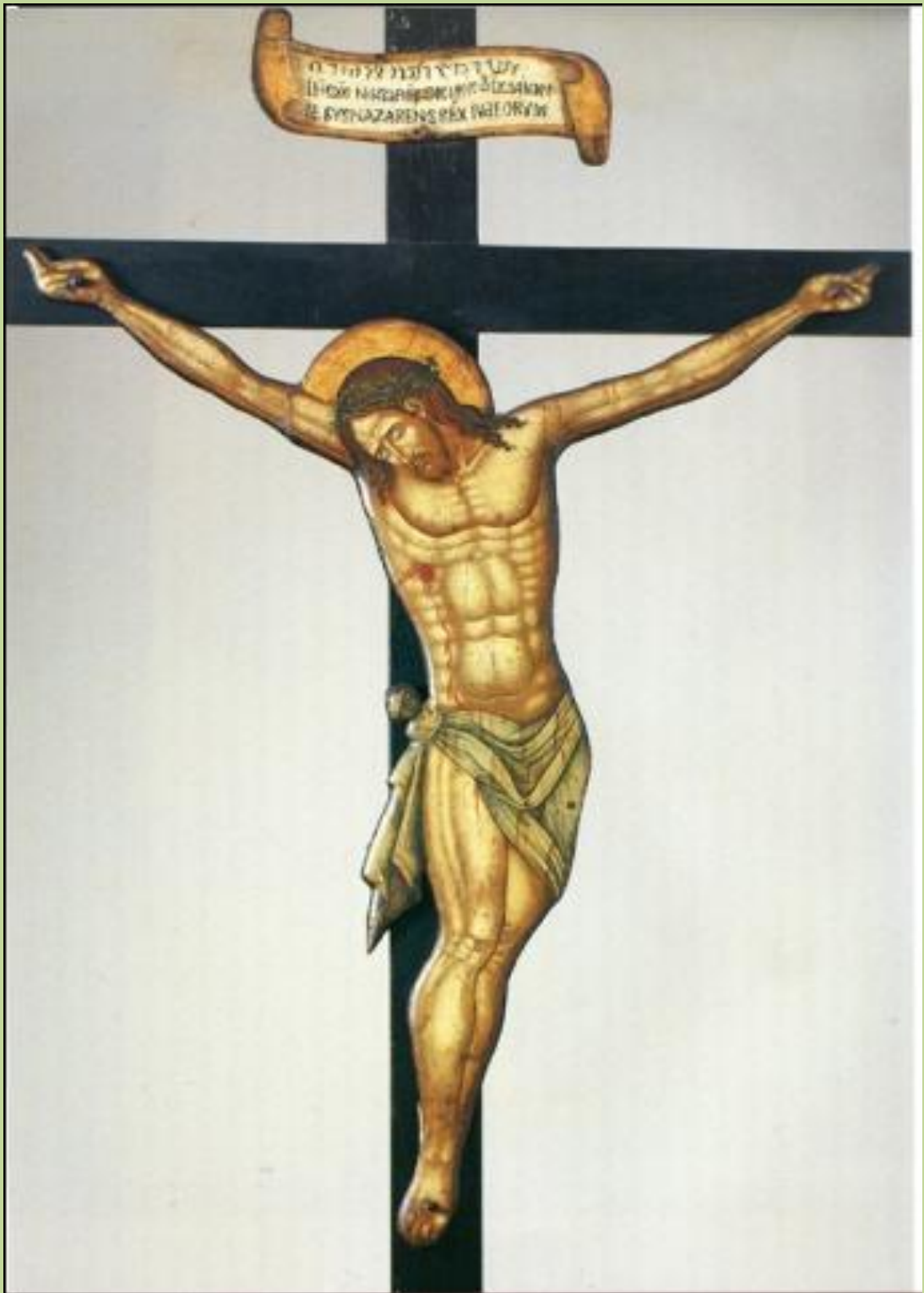

Στόν Τίμιο καί Ζωοποιό Σταυρό

Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά

Ὁ Παῦλος καυχᾶται γιά τόν Σταυρό καί λέει, ὅτι δέν γνωρίζει τίποτε ἐκτός ἀπό τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, καί Αὐτόν ἐσταυρωμένον. Τί λέει λοιπόν; Σταυρός εἶναι τό νά σταυρώσωμε τήν σάρκα μαζί μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες (Γαλ. 5, 24). Νομίζετε ὅτι εἶπε τοῦτο μόνο γιά τήν τρυφή καί τά ὑπογάστρια; Πῶς τότε γράφει στούς Κορινθίους ὅτι, «ἐπειδή υπάρχουν ἔριδες ἀνάμεσά σας, εἴσθε ἀκόμη σαρκικοί καί περιπατεῖτε κατά τό ἀνθρώπινο φρόνημα» (Α' Κορ. 3, 3); Ὡστε καί αὐτός πού ἀγαπᾶ δόξα ἢ χρήματα, ἢ ἀπλῶς θέλει νά ἐπιβάλῃ τό θέλημά του καί προσπαθεῖ ἔτσι νά νικήσῃ, εἶναι σαρκικός καί περιπατεῖ κατά τήν σάρκα. Γι' αὐτά ἀκριβῶς δημιουργοῦνται καί οἱ ἔριδες, ὅπως λέγει καί ὁ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος· «ἀπό ποῦ προέρχονται οἱ μεταξύ σας πόλεμοι καί μάχες; Δέν προέρχονται ἀπό ἐδῶ, δηλαδή ἀπό τίς ἡδονές σας πού παλεύουν μέσα στά μέλη σας; Ἀγωνίζεσθε ἀλλά δέ μπορεῖτε νά τά καταφέρετε, μάχεσθε καί πολεμεῖτε» (Ἰακ. 4, 1).

Τοῦτο λοιπόν εἶναι τό νά σταυρώσῃ τήν σάρκα μαζί μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες, τό νά μήν ἐνεργεῖ ὁ ἄνθρωπος τίποτα ἀπό ὅσα δέν εἶναι εὐάρεστα στό Θεό. Καί ἂν τό σῶμα τόν ταλαιπωρῇ καί στενοχωρῇ, πρέπει ὁ καθένας νά τό ἀνεβάζει ὅπωςδῆποτε καί μέ τήν βία ἀκόμη στό Σταυρό. Τί θέλω νά πῶ; Ὁ Κύριος, ὅταν ἦλθε ἐπί τῆς γῆς, ἔζησε βίον ἀκτήμονα, καί δέν ἔζησε μόνο, ἀλλά καί ἐκήρυξε λέγοντας, «ὅποιος δέν ἀποτάσσεται ἀπό ὅλα τά υπάρχοντά του, δέν μπορεῖ νά εἶναι μαθητής μου» (Λουκᾶ 14, 33).

Ἀλλά κανεῖς, παρακαλῶ, ἀδελφοί, ἄς μή δυσανασχετῇ, ὅταν ἀκούῃ πού διακηρύσσομε ἀνόθευτο τό ἀγαθό καί εὐάρεστο καί τέλειο θέλημα τοῦ Θεοῦ, μήτε νά δυσареστηθῇ νομίζοντας δυσκολοκατόρθωτα τά παραγγέλματα. Ἄς καταλάβῃ πρῶτα-πρῶτα ἐκεῖνο πού λέει, ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καί βιασταί τήν ἀρπάζουν. Ἄς ἀκούῃ τόν κορυφαῖο τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ Πέτρο, ὅτι «ὁ Χριστός ἔπαθε γιά χάρι μας, ἀφήνοντας σ' ἐμᾶς

υπογραμμό, για ν' ακολουθήσωμε τά ἴχνη του» (Α' Πέτρ. 2, 21). Ἐπειτα ἀφοῦ κατανοήση ἀληθινά πόσα ὀφείλει στόν Δεσπότη, νά λέει μέ τό νοῦ του καί τοῦτο: Ὅταν δέν μπορῆ κανείς ν' ἀνταποδώσῃ ὅτι χρωστάει, μπορεῖ νά προσφέρῃ τό ἕνα μέρος μέ μετριοφροσύνη κατά τή δύναμί του καί τήν προαίρεση, ὡς πρός δέ τό μέρος πάλι πού ἐλλεῖπει νά ταπεινώνεται ἐνώπιόν Του. Ἔτσι ἐλκύοντας τήν Θεία συμπάθεια διά τῆς ταπεινώσεώς του θά ἀναπληρώνη τήν ἔλλειψη. Ἐάν λοιπόν κανείς βλέπῃ τόν λογισμό του νά ὀρέγεται πλοῦτο καί πολυκτημοσύνη, ἄς γνωρίζῃ ὅτι ὁ λογισμός αὐτός εἶναι σαρκικός, καί γι' αὐτό κινεῖται ἔτσι.

Ἀντίθετα ὁποῖος εἶναι προσηλωμένος στόν Σταυρό δέν μπορεῖ νά κινῆται πρός κάτι τέτοιο. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἀνεβάσωμε τόν λογισμό στό ὕψος τοῦ Σταυροῦ, γιά νά μή ρίψῃ ὁ ἴδιος ὁ λογισμός τόν ἑαυτό του κάτω καί χωρισθῇ ἀπό τόν σταυρωθέντα σ' αὐτόν Χριστό.

Πῶς λοιπόν θ' ἀρχίσῃ νά τόν ἀνεβάσῃ στό ὕψος τοῦ Σταυροῦ; Ἐλπίζοντας στόν Χριστό, τόν χορηγό καί τροφέα τοῦ σύμπαντος, ἄς πετάξῃ μακριά ὅ,τι προέρχεται ἀπό ἀδικία. Τό δέ εἰσόδημα πού ἔχει ἀπό δίκαιο πορισμό, χωρίς νά προσκολλᾶται πολύ οὔτε σ' αὐτό, ἄς τό χρησιμοποιῇ καλά, καθιστώντας ὅσο εἶναι δυνατό κοινωνούς σ' αὐτό τούς πτωχοῦς. Ἡ ἐντολή διατάσσει ν' ἀρνήται κανείς τό σῶμα καί νά σηκώνη τόν σταυρό του. Τό ἔχουν βέβαια τό σῶμα οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ καί ζῶντες κατά τόν Θεό, ἀλλά ἂν δέν εἶναι πολύ προσδεδεμένοι σ' αὐτό, τό χρησιμοποιοῦν ὡς συνεργό στά ἀναγκαῖα. Ἄν δέ τό καλέσῃ ὁ καιρός, εἶναι ἕτοιμοι νά τό παραδώσουν καί αὐτό.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τά σωματικά κτήματα καί μέσα. Ὅταν κινεῖται ἔτσι κανείς, ἂν δέν μπορεῖ νά κάμῃ τίποτε μεγαλύτερο, κάνει καλά καί Θεαρέστα. Βλέπει κανείς πάλι μέσα του νά κινῆται βιαιότερα ὁ λογισμός τῆς πορνείας; Αὐτός ἄς γνωρίζῃ ὅτι δέν ἔχει ἀκόμη σταυρώσει τόν ἑαυτόν του. Πῶς λοιπόν

θά τόν σταυρώση; Ἄς ἀποφεύγη τίς περίεργες θέες τῶν γυναικῶν, καθώς καί τίς ἀταίριαστες πρός αὐτές συνήθειες καί τίς ἄκαιρες συνομιλίες. Ἄς μειώνη τίς τροφές πού ἐνισχύουν τό πάθος, ἄς ἀπέχη ἀπό τήν πολυποσία, ἄς ἀναμιγνύη τήν ταπεινοφροσύνη μέ αὐτήν τήν ἀποχή τῶν παθῶν, ἐπικαλούμενος μέ συντριβή καρδίας τόν Θεό κατά τοῦ πάθους. Τότε θά εἰπῇ καί αὐτός, «εἶδα τόν ἀσεβῆ νά ὑπερυψώνεται καί ν' ἀνεβαίνει σάν οἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου, καί προσπέρασα διά τῆς ἐγκρατείας, καί δέν ἦταν ἐκεῖ, καί τόν ἀνεζήτησα διά τῆς προσευχῆς μέ ταπείνωση, καί δέν εὐρέθηκε σέ μένα ὁ τόπος του» (Ψαλμ. 36, 35 ἐ. ἐρμηνευτική ἀπόδοσις).

Πάλι, ἐνοχλεῖ ὁ λογισμός τῆς φιλοδοξίας; Ἐσύ ὅταν βρίσκεσαι μαζί μέ ἄλλους νά ἐνθυμῆσαι τήν συμβουλή πού ἔδωσε πάνω στό θέμα αὐτό ὁ Κύριος στά Εὐαγγέλια: Στίς συνομιλίες νά μή ζητῆς νά ὑπερέχης τῶν ἄλλων. Τίς ἀρετές, ἂν ἔχης, νά τίς ἀσκῆς μόνο στά κρυφά, ἀποβλέποντας μόνο πρός τόν Θεό καί ἀπό Αὐτόν μόνο βλεπόμενος. Καί ὁ Πατέρας σου πού βλέπει τά κρυφά θά σοῦ τό ἀνταποδώσῃ στά φανερά (Ματθ. 6, 6). Ἐάν δέ καί μετά τήν ἀποκοπή κάθε πάθους πάλι σ' ἐνοχλῆ ὁ ἐσωτερικός λογισμός, νά μή φοβηθῆς. Διότι σοῦ γίνεται πρόξενος στεφάνων. Ἐπειδὴ μέ τό νά πειράζει δέν σημαίνει οὔτε ὅτι ἐνεργεῖ, οὔτε ὅτι πείθει. Ἄλλ' εἶναι μιά ἀδύναμη σάν ναρκωμένη κίνηση πού ἔχει νικηθεῖ ἀπό σένα μέ τόν "κατά Θεόν" ἀγῶνα σου.

Τέτοιος εἶναι ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ. Ὡς τέτοιος δέ, ὄχι μόνο στούς προφήτες πρὶν συντελεσθῆ τό μυστήριον τῆς Σταύρωσης, ἀλλά καί τώρα μετά τήν τέλεσή του, εἶναι μυστήριον μέγα καί πραγματικά Θεῖο. Πῶς; Διότι αὐτός πού ἐξευτελίζει τόν ἑαυτόν του καί τόν ταπεινώνει σέ ὅλα, καί αὐτός πού ἀποφεύγει τίς σωματικές ἡδονές μέ πόνον καί ὀδύνη, καί αὐτός πού δίδει τά ὑπάρχοντα καί πτωχαίνει τόν ἑαυτόν του, φαινομενικῶς μέν παρουσιάζεται νά προξενῆ ἀτίμωσι στον ἑαυτό του. Ἀλλά διά τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ αὐτή ἡ πτωχεία καί ἡ ὀδύνη καί ἡ ἀτιμία γεννᾷ δόξα αἰώνια καί ἡδονή ἀνέκφραστη

καί πλοῦτο ἀνεξάντλητο, τόσο στόν παρόντα ὅσο καί στόν μέλλοντα ἐκεῖνον κόσμο. Ἐκείνους δέ πού δέν πιστεύουν σ' Αὐτόν καί δέν ἐπιδεικνύουν δι' ἔργων τήν πίστι ὁ Παῦλος τούς τοποθετεῖ δίπλα στούς χαμένους καί μάλιστα σ' αὐτούς τούς εἰδωλολάτρεις. Διότι λέγει: «Κηρύσσομε Χριστόν ἐσταυρωμένο, πού εἶναι στούς Ἰουδαίους, λόγω τῆς ἀπιστίας των στό σωτηριῶδες πάθος, σκάνδαλο. Στούς Ἕλληνες δέ εἶναι μωρία, διότι, λόγω τῆς ἀπιστίας τους πρός τίς θεῖες ἐπαγγελίες, δέν προτιμοῦν τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό τά πρόσκαιρα. Σ' ἐμᾶς δέ τούς καλεσμένους ἀπό τό Θεό, εἶναι θεία δύναμις καί Θεοῦ σοφία» (Α' Κορ. 1, 23).

Τοῦτο λοιπόν εἶναι ἡ σοφία καί δύναμις τοῦ Θεοῦ. Τό νά νικήση κανείς δι' ἀσθενείας. Τό νά ὑψωθῆ διά ταπεινώσεως. Τό νά πλουτήσῃ διά πτωχείας. Ὅχι μόνο δέ ὁ λόγος καί τό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ἀλλά καί ὁ τύπος εἶναι θεῖος καί προσκυνητός, διότι εἶναι σφραγίς ἱερά, σωστική καί σεβαστή, ἀγιαστική καί τελεστική τῶν ὑπερφυῶν καί ἀπορρήτων ἀγαθῶν πού ἐνεργήθηκαν στό γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπό τόν Θεό. Αὕτη ἀναιρεῖ τήν κατάρα καί τήν καταδίκη, καθαίρει ἀπό τήν φθορά καί τό θάνατο, παρέχει τήν ἀἴδιο ζωή καί εὐλογία. Εἶναι σωτηριῶδες ξύλο, βασιλικό σκῆπτρο, θεῖο τρόπαιο κατά ὀρατῶν καί ἀοράτων ἐχθρῶν, ἔστω καί ἂν οἱ ὀπαδοί τῶν αἰρετικῶν φρενοβλαβῶς δυσαρεστοῦνται. Αὐτοί οἱ τελευταῖοι δέν εἶχαν τήν καλή τύχη πού δίνει ἡ ἀποστολική εὐχή, ὥστε νά κατορθώσουν νά καταλάβουν μαζί μέ ὅλους τούς ἀγίους, τί εἶναι τό πλάτος καί τό μήκος, τό ὕψος καί τό βάθος. Ὅτι δηλαδή ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου παριστάνει ὅλη τήν οἰκονομία τῆς σαρκικῆς παρουσίας καί περικλείει ὅλο τό κατ' αὐτήν μυστήριον. Ὅτι ἐκτείνεται πρός ὅλα τά πέρατα καί περιλαμβάνει ὅλα, τά ἄνω, τά κάτω, τά γύρω, τά ἐνδιάμεσα. Προβάλλοντας δέ κάποια πρόφασιν, γιά τήν ὁποία ἔπρεπε καί αὐτοί, ἂν εἶχαν νοῦ, νά τόν προσκυνοῦν μαζί μας, ἀποτροπιάζονται τό σύμβολο τοῦ βασιλέως τῆς δόξης, τό ὁποῖο καί ὁ ἴδιος ὁ

Κύριος ονομάζει φανερώς ὕψος καί δόξα Του, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀνεβῆ σ' αὐτό. Κατά τήν Μέλλουσα δέ Παρουσία καί ἐπιφάνειά Του προαναγγέλλει ὅτι θά ἔλθῃ τό σημεῖο τοῦτο τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου μέ πολλή δύναμι καί δόξα.

Ἀλλά λένε, ὅτι σ' αὐτό πέθανε σταυρωμένος ὁ Χριστός. Γι' αὐτό δέν ἀνεχόμεστε νά βλέπουμε τό σχῆμα καί τό ξύλο στό ὁποῖο ἔχει θανατωθῆ. Πῶς διαγράφηκε καί πῶς ἀφανίστηκε τό χρεώγραφο πού μᾶς βάραινε μέ τό ἄπλωμα τοῦ χεριοῦ τοῦ προπάτορος στό ἀπαγορευμένο ξύλο τοῦ Παραδείσου; Πῶς δεχτήκαμε καί πάλι τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ; Μέ τί δέ ὁ Χριστός ἀπέβαλε καί ἀπεμάκρυνε τελείως τίς ἀρχές καί τίς ἐξουσίες τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, οἱ ὁποῖες ἐπεβλήθηκαν στήν φύσι μας ἀπό τό ξύλο τῆς παρακοῆς. Μέ τί τίς κατήσχυνε θριαμβευτικῶς καί ἔτσι ἐμεῖς ἀνακτήσαμε τήν ἐλευθερία; Μέ τί ἐλύθηκε τό μεσότοιχο καί καταργήθηκε καί θανατώθηκε ἡ πρὸς τόν Θεό ἔχθρα μας καί διά μέσου τίνος συνδιαλλαγήκαμε μέ τόν Θεό καί διδαχθήκαμε τήν πρὸς Αὐτόν εἰρήνη; Ὅχι στόν Σταυρό καί διά τοῦ Σταυροῦ; Ἄς ἀκούσουν τόν ἀπόστολο, πού στούς μέν Ἐφεσίους γράφει: «Ὁ Χριστός εἶναι ἡ εἰρήνη σας, αὐτός πού ἔλυσε τό μεσότοιχο τοῦ φραγμοῦ, γιά νά οἰκοδομήσει μέσα του τοὺς δύο σ' ἓνα νέον ἄνθρωπο, ἐπιβάλλοντας εἰρήνη, καί γιά νά συνδιαλλάξῃ καί τοὺς δύο σ' ἓνα σῶμα μέ τόν Θεό διά τοῦ Σταυροῦ, φονεύοντας τήν ἔχθρα πού εἶναι σ' αὐτόν» (Ἐφ. 2, 14-16). Πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς δέ γράφει, «ἐνῶ ἦσατε νεκροί ἀπό τά παραπτώματα καί τήν ἀκροβυστία τῆς σάρκας σᾶς ἐζωοποίησε μαζί του, χαρίζοντάς σας ὅλα τά παραπτώματα, ἐξαλείφοντας τό χειρόγραφο πού περιεῖχε τίς ἐναντίον μας ἀποφάσεις, σηκώνοντάς το ἀπό τή μέση καί καρφώνοντάς το στόν Σταυρό· ξεγυμνώνοντας δέ τίς ἀρχές καί τίς ἐξουσίες, τίς διεπόμπευσε δημοσίᾳ θριαμβεύοντάς τες ἐπάνω στό Σταυρό» (Κολ. 2, 13).

Δέν θά τιμήσωμε λοιπόν ἐμεῖς καί δέν θά χρησιμοποιήσωμε τό θεῖο τοῦτο τρόπαιο τῆς κοινῆς ἐλευθερίας τοῦ γένους, τό ὁποῖο καί μόνο μέ τή θέα του,

τόν μὲν ἀρχέκακο ὄφι φυγαδεύει καί διαπομπεύει καί καταισχύνει, διακηρύσσοντας τὴν ἥττα καί τὴν συντριβή του, δοξάζει δὲ καί μεγαλύνει τὸν Χριστό, ἐπιδεικνύοντας στὸν κόσμον τὴν νίκη του; Καί ὅμως, ἂν ὁ Σταυρός εἶναι παραβλεπτός, διότι σ' αὐτὸν ὑπέμεινε τὸν θάνατον ὁ Χριστός, οὔτε ὁ θάνατός Του δὲν πρέπει νὰ εἶναι σεβαστός καί σωτήριος. Πῶς λοιπὸν κατὰ τὸν Ἀπόστολο βαπτισθήκαμε στὸν θάνατό Του (Ρωμ. 6, 3); Πῶς δὲ θὰ συμμετάσχουμε καί στὴν Ἀνάστασή Του, ἂν βέβαια ἔχουμε γίνει σύμφυτοι μὲ τὸν θάνατό Του (Ρωμ. 6, 5); Βέβαια, ἂν κανεὶς προσκυνοῦσε σχῆμα Σταυροῦ ποῦ δὲν ἔφερε ἐπιγεγραμμένο τὸ δεσποτικὸ ὄνομα, δικαίως θὰ κατηγορεῖτο ὅτι πράττει κάτι ἀνάρμοστο. Ἐπειδὴ δὲ «στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ καμφοῦν ὅλα τὰ γόνατα, τῶν ἐπουρανίων καί ἐπιγείων καί καταχθονίων» (Ψαλμ. 131, 7), τοῦτο δὲ τὸ προσκυνητὸ ὄνομα ἐπιφέρει ὁ Σταυρός, πόσο ἀνόητο θὰ ἦταν νὰ μὴ γονατίζουμε στὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ;

Ἄλλ' ἐμεῖς, κλίνοντας μαζί μὲ τὰ γόνατα καί τίς καρδιές, ἐμπρός, ἄς προσκυνήσωμε μαζί μὲ τὸν ψαλμωδὸ καί προφήτη Δαβὶδ (Ψαλμ. 131, 7) στὸν τόπον ὅπου στάθηκαν τὰ πόδια Του καί ὅπου ἐξαπλώθηκαν τὰ χέρια ποῦ συνεχοῦν τὸ σύμπαν. Ἐκεῖ ὅπου τεντώθηκε γιὰ μᾶς τὸ ζωαρχικὸ σῶμα. Καί, προσκυνώντας καί ἀσπαζόμενοι αὐτὸν μὲ πίστι, ἄς παίρνωμε πλοῦσιον τὸν ἀπὸ ἐκεῖ ἁγιασμό καί ἄς τὸν φυλάττωμε. Ἔτσι καί κατὰ τὴν ὑπερένδοξη Μέλλουσα Παρουσία τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, βλέποντάς Τον νὰ προηγεῖται λαμπρῶς, θὰ ἀγαλλιάζωμε καί θὰ χοροπηδοῦμε διαπαντός, διότι ἐπετύχαμε τὴν ἀπὸ τὰ δεξιὰ θέσι καί τὴν ὑπεσχημένη μακαρία φωνή καί εὐλογία, σὲ δόξα τοῦ σαρκικῶς σταυρωθέντος γιὰ μᾶς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Διότι σ' Αὐτὸν πρέπει δοξολογία μαζί μὲ τὸν ἄναρχο Πατέρα Του καί τὸ πανάγιον καί ἀγαθὸ καί ζωοποιὸ Πνεῦμα, τώρα καί πάντοτε καί στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

Πηγή: Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Καρέα

Επιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος

(Καθεδρικός Ιερός Ναός Αγίας Τριάδος Βύρωνος)